

Aan
Vaste Kamercommissie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Van
Jessica van Ruitenburg

Datum
26 februari 2019

Ons Kenmerk
UTR-CVH-260219-010

Betreft / Onderwerp
Position paper FNV tbv hoorzitting 'Werkende armen'

Doorkiesnummer
088-3681834

Email contactpersoon
jessica.vanruitenburg@fnv.nl

Bijlage(n)
-

Position paper FNV ten behoeve van de hoorzitting Werkende armen op 7 maart 2019

Algemeen

Voor de FNV zou betaald werk de beste garantie moeten zijn om niet in armoede te leven. Toch is dit voor een aanzienlijke groep mensen niet het geval. Arm zijn in Nederland is niet altijd relatief. Kinderen die in de sneeuw met een dun jasje naar school komen. De continue stress om alle rekeningen aan het eind van de maand nog te kunnen betalen. 130.000 mensen zijn afhankelijk van de voedselbank om te overleven.

De groep werkende armen is in absolute aantallen omvangrijker dan de groep arme uitkeringsgerechtigden. In 2014 waren er ongeveer 320.000 werkende armen (4,6% van alle werkenden). Daarvan werkten er 175.000 in loondienst, en 145.000 als zelfstandige. Vooral zelfstandigen zonder personeel, werkende alleenstaanden, oproepkrachten, werkenden met een migratie-achtergrond (met name van Turkse of Marokkaanse herkomst) lopen een verhoogd risico arm te zijn. In periode 2001-2014 is achterblijvende loonontwikkeling waarschijnlijk de voornaamste oorzaak. In 2001 waren er 210.000 werkende armen. Er is dus sprake van een absolute stijging van 60% werkende armen¹.

Oorzaken en knelpunten

Het SCP noemt in het rapport 'Als werken weinig opbrengt' een aantal oorzaken waardoor werkenden toch in armoede leven. Werknemers zijn vooral arm doordat zijzelf en/of hun huisgenoten te weinig uren werken om genoeg inkomen te genereren. In 2018 constateerde Oxfam in een rapport dat in Nederland het risico voor vrouwen om werkende in armoede te leven

¹ https://www.scp.nl/Publicaties/Alle_publicaties/Publicaties_2018/Als_werk_weinig_opbrengt

relatief sterk is gestegen ten opzichte van andere Europese landen². Een oorzaak van het relatief hoge risico dat vrouwen lopen om in armoede te leven is dat Nederlandse vrouwen veel vaker in kleine deeltijdbanen werken.

Een laag uurloon tot 130% van het minimumloon vergroot het armoederisico ook. Voor eenverdieners met kinderen die voltijds werken is het minimumloon te weinig om van te leven. De FNV is van mening dat het wettelijk minimumloon en het daarvan afgeleide sociaal minimum te laag is om van te kunnen leven en verhoogd zou moeten worden. De SER constateerde al eerder in het advies *Opgroeien zonder armoede* dat het minimumloon en het sociaal minimum niet evenredig is meegestegen met de stijging van de vaste lasten waardoor huishoudens in de knel kunnen komen.

De SER constateerde ook dat de manier waarop wij onze belastingen hebben ingericht zorgt voor een armoedeval. De toeslagensystematiek en de kindregelingen kunnen er toe bijdragen dat wanneer huishoudens iets meer gaan verdienen toch netto minder over houden, omdat toeslagen en het kindgebonden weg kunnen vallen. De FNV is van mening dat de huidige toeslagensystematiek niet effectief is en herzien zou moeten worden. Waar mogelijk zouden de toeslagen vervangen kunnen worden door bijvoorbeeld een inkomensafhankelijke zorgpremie.

Een ander probleem dat het SCP constateert is dat werkende armen nauwelijks in beeld zijn bij gemeenten en dat mensen daardoor ondersteuning mislopen.

Om armoede bij werkenden te voorkomen en te beperken pleit de FNV concreet voor:

1. Verhoging van het inkomen door het verhogen van de lonen en de verhoging van het WML

Het minimumloon is bedoeld als minimale standaard op basis waar je van zou moeten kunnen leven. Dat betekent volgens ons ook dat je daarvan je kinderen een fatsoenlijke boterham moet kunnen geven. Laat staan een fiets of muzikles. Het wordt tijd dat het minimumloon wordt verhoogd, zodat een minimumloon niet meer synoniem staat aan armoede.

2. Stel werkenden in staat om meer uren te werken

Werkgevers zouden grotere banen aan moeten bieden. De FNV ontvangt signalen dat mensen in de zorg, waar nijpende tekorten zijn, contracten krijgen van 10 uur per week. Tegelijkertijd moeten ze wel oproepbaar blijven om in te vallen. Daar kunnen mensen niet van rond komen. Bovendien moet beter gekeken worden naar verbeteringen in het combineren van arbeid en zorg, zodat met name vrouwen meer uren kunnen werken en uit de deeltijdklem komen.

3. Pak onzeker flexibel werk en schijnzelfstandigheid aan

De FNV wil dat flexwerk duurder wordt zodat werkgevers het niet alleen als verdienmodel gebruiken.

Kijk naar constructies die er voor zorgen dat de lonen laag blijven en mensen niet rond kunnen komen. In sommige gevallen loont het voor werkgevers om de lonen laag te lonen, bijvoorbeeld door de LIV waarbij werkgevers voordeel hebben wanneer zij werknemers met een laag inkomen in dienst hebben. Een ander voorbeeld is de Regeling Dienstverlening aan Huis waarbij

² https://www-cdn.oxfam.org/s3fs-public/file_attachments/full_report_raising_voices_eng_final.pdf pagina 17

werknemers sociale zekerheid ontberen. Werkenden op basis van deze regeling komen moeilijk rond en zijn niet verzekerd van doorbetaling bij langdurige ziekte. Deze constructies dragen er niet toe bij dat werkenden uit de armoede raken.

4. Stop de armoedeval

Onderzoek hoe de armoedeval opgelost kan worden door het aanpassen van de toeslagen en kindregelingen. Hierbij zou ook rekening gehouden moeten worden met de inkomenseffecten van gemeentelijke voorzieningen.

5. Investeer in effectieve armoedebestrijding gericht op werkenden

In absolute aantallen is het aantal werkenden dat onder de armoedegrens leeft groter dan het aantal zonder werk. Toch richten gemeenten hun armoedebeleid vooral op mensen met een bijstandsuitkering, waarschijnlijk omdat ze al in contact staan met hen. Het armoede- en schuldenbeleid van Rijk en gemeenten zou zich echter ook moeten richten op op het bereiken van werkenden.